

Primjeri instrumentalne muzike:

svrljiški sitan »Čačak« — gajde, tupan; malisorska pjesma — pastirska pjesma izvedena na listu (Rugovo, Kosovo); igre iz Rugova — kaval, list, ćetelija, šarkija; slavonska »Poskočica« — duđe (Budakovac, Hrvatska); »Teškoto« — tapan, zurla (zapadna makedonska oblast), pastirska improvizacija — diple (Danilovgrad, Crna Gora).

U kratkom komentaru (objavljenom na pet jezika) autor govori o nekim osnovnim obilježjima tradicionalne muzike naših naroda. Pored velikog broja tačnih podataka ima takvih s kojima se ne bih mogla složiti. U prvom redu, ne bih se mogla prihvatiti formulacija da jednu od bitnih osobina naše narodne muzičke tradicije predstavljaju »disonantna sazvučja kao harmonijski intervale u kadencama (sekunda) . . .« kada znamo da se sazvučje dvaju glasova u intervalu sekunde, u polifonim oblicima II kategorije, čiji su primjeri dati na ploči, tretira u narodu suprotno, tj. kao konsonanca. Stoga smatram da je u formulaciji trebalo ukazati upravo na ovu tako karakterističnu osobinu koju nalazimo u polifonim oblicima navedene kategorije u nas. Ne mislim reći da autoru ova osobina našeg muzičkog folkloru nije poznata, ali smatram da bi trebalo prestati s tumačenjima nekih pojava u našoj tradicionalnoj muzici na način suprotan mišljenju i osjećaju naroda čiju tradiciju ispituje.

Da se epske pjesme mogu pjevati »samo izuzetno bez instrumentalne pratnje«, također nije tačan podatak. Šta bi onda označavao narodni naziv »kao iz knjige« ili »iz libra« ako ne upravo pjevanje dugačkih pjesama, narativnoga karaktera, bez pratnje instrumenata, pjevanje koje je još i danas rašireno, sačuvano i omiljelo u narodu.

Izdavač je ploču namijenio u prvom redu muzikolozima, etnologima i ustanovama koje se u većoj ili manjoj mjeri bave sakupljanjem i proučavanjem muzičkog folkloru ili su pak svoju djelatnost usmjerile njegovoj primjeni i popularizaciji. Snimci su izvorni i veoma zanimljivi, a njihova kvaliteta tehnički na visokom nivou.

Dunja Rihtman

PJESMA I SVIRKA SA OTOKA KRKA. Stručni savjetnik i izbor materijala prof. IVE JELENOVIĆ. Tekst komentara PERO GOTOVAC. Jugoton, Zagreb, EPY 3340.

Gramofonska ploča »Pjesma i svirka sa otoka Krka« sadrži 5 primjera instrumentalne svirke na maloj i veloj sopeli i 3 primjera vokalne polifone muzičke tradicije s otoka Krka. Spomenuti instrumenti izvode svatovsku svirku »Mantinjada« (»pozivna melodija, po karakteru svečana, improvizatorskog tipa«) i »Nakorak« (»melodija življeg ritma koja služi za pokret svatova«), te svirku za plesove »Nasapani-Tanac« (»na placi«), »Veras — Tanac« (»va kući«), »Mazurku« i »Polku«. Pjesme »Zrasla je mala dumbrava«, »Spomeni se Jeles«

i »Čuješ, mala, glas tvojega draga« melodijski su različite, a u pogledu polifonog načina pjevanja sadrže u sebi sve bitne karakteristike dvoglasnog pjevanja na području Kvarnerskih otoka, Hrvatskog primorja i Istre. Spomenuti snimci, koji su veoma interesantni, u svom redosljedju na ploči melodijski i ritmički međusobno kontrastiraju, te je sadržaj ploče za slušaoca veoma ugodan. Tome je svakako pridonio i izvrstan izbor pjevača i svirača.

Na poledini tvrdog omota ove ploče nalazi se popis snimaka i imena njihovih izvođača. Nakon toga slijedi komentar kompozitora Pere Gotovca, u kojem autor na veoma sažet i jasan način prikazuje osnovnu karakteristiku tonalnih odnosa muzičke tradicije sjeverozapadnog dijela naše zemlje. Nadalje autor za svaki pojedini snimak donosi komentar koji, ovisno o primjeru, sadrži podatke o funkciji plesa, objašnjenje i porijeklo naziva plesa, glavne osobine načina njegova izvođenja, te podatke o porijeklu i starosti plesa i pjesme.

O kvalitetu snimaka i njihovoj autentičnosti ne bih mogla ništa drugo reći ili dodati onome što autor sam kaže u svom komentaru:

»Premda je ovaj materijal sniman u studiju, a ne na terenu, kako je to inače običaj, te je iz tehničkih razloga morao u smislu izvedbe biti skraćen, nije izgubio na svojoj izvornosti i spontanosti. Zato ga uz njegovu specifičnu atraktivnost možemo smatrati i autentičnim muzikološkim dokumentom svojevršne muzičko-folklorne kulture, koja je nažalost u izumiranju. Snimci na ovoj ploči obuhvaćaju izbor najkarakterističnijih melodija i pjesama sa otoka Krka.«

Dunja Rihtman

SLOVENSKE LJUDSKE PESMI. Dokumentarni posnetki Glasbeno narodopisnega instituta v Ljubljani. Izbor in komentar; VALENS VODUŠEK. Transkripcije napevov: UROŠ KREK, JULIJAN STRAJNAR. Jugoton, Zagreb, LPY — V — 682.

Valens Vodušek izabrao je 22 snimka koji pružaju veoma dobar uvid u različite oblike slovenske vokalne narodne muzike. Pregledom i analizom tolikih oblika Vodušek nastoji slušaocu pokazati kakve su mogle biti pojedine faze u razvoju narodnog pjevanja u Sloveniji. Ploča nema snimaka instrumentalne narodne muzike. Svirka na dvojnicama samo prati *kresne* pjesme iz Preloke i *jurjevske* iz Zilja (snimci A — 2 i A — 4, oba iz Bele krajine).

Uz svaki snimak komentar donosi potpun tekst pjesme. To je naročito važno za dulje pripovjedne pjesme koje u programu ploče možemo čuti samo fragmentarno. U tekstu pjesama javljaju se i pojedina pomoćna slova (w, ə) da bi se bolje prikazale karakteristike pojedinih dijalekata. Tu su samo najpotrebitija pomoćna slova da ne bi čitanje teksta postalo previše komplicirano. Uz starinske slovenske tekstove iz Rezije, gotovo posve zatvorene doline u zapadnim Julijskim Alpama s one strane talijanske granice, dodan je i prijevod na slovenski književni jezik. Pored teksta nalazimo još lokalitet, imena pjevača i inventarni broj pjesme u Glasbeno narodopisnom institutu (GNI).